

SANTIAGO MARTÍNEZ CADARSO, DIRECTOR DE LA PRESÓ MODEL

L'encarregat del magatzem d'Entença

Martínez Cadarso, des de fa aproximadament un any, és un home polèmic, sobretot per la seva pertinaç mania de parlar amb naturalitat del que passa a «sa casa», en una de les presons més conflictives d'Espanya.

T. Ribera i J. M. Pasqual

—**L**a Model està passant per un període de relativa tranquil·litat...

—Fa un any, quan jo em vaig fer càrrec d'aquest centre penitenciari, els presos sotmesos a protecció, per por a les amenaces, eren 297. Eren 297 interns «autocastigats» a portar el mateix règim de vida que els sancionats per por que no els matessin, els apunyalessin, etc. Avui, els interns protegits només són set. Això vol dir que l'índex de conflictivitat ha baixat moltíssim.

—*¿I com s'ha produït el miracle?*

—Ningú té solucions màgiques, però en aquest cas la solució era molt senzilla. Miri, en aquesta casa tot es desproporciona a causa del nombre d'habitants. Nosaltres tenim una quarta galeria on tots són reincidents, però entre aquests, hi havia pre-

sos que havien entrat sis o set vegades per robar bosses, i d'altres que també hi eren per sisena o setena vegada, però a causa de delictes molt més importants. Aleshores, entre aquesta gent s'establí una dinàmica de poder brutal: el que més pressionava, més coaccionava, més estatus aconseguia entre els delinqüents. Això volia dir que la dinàmica de la violència era imparabla, allò era un cul-de-sac. És evident que

no es poden comparar tots els tipus de reincidència...

—*¿Quants presos tenien a la quarta galeria?*

—Set-cents. Aleshores el que vam fer va ser reclassificar-los, tenint en compte més la qualitat que la quantitat de les reincidències. Vam aïllar els dos-cents interns responsables de les coaccions i amenaces, la flor i nata de la delinqüència, en la segona galeria,

on abans s'estaven els protegits. A més, aquests dos-cents estan vigilats per cinc funcionaris, cosa que mai no s'havia vist en aquesta casa, on els cinc funcionaris habitualment s'encarregaven de vigilar set-cents presos. Aquesta major vigilància ha demostrat que, en efecte, aquests dos-cents són els que estan implicats en el tràfic de drogues, els que formen grups mafiosos. En tenir-los més controlats, l'índex de convivència de la casa s'ha estabilitzat.

—*També disposa de més pressupost per a activitats recreatives.*

—Sí, i això ha estat molt important. Apujar a cinc milions de pessetes el pressupost per a activitats culturals, esportives i educatives, i poder tenir vora cinquanta persones dedicades a aquestes tasques ens ha permès trencar la dinàmica habitual de la presó que per als presos consistia a esperar, tirats al pati, que arribés el dia de la llibertat. Ara, hem pogut organitzar cursos de ceràmica, de pintura, d'electricitat, enquadració, etc. I és evident que mentre pinten, o fan una feina a la impremta de la presó, no estan robant la samarreta a un altre, fotent-li ganivetes, traficant amb drogues, o planificant un altre atracament per a quan surtin al carrer.

—*¿Vol dir això que la Model aconsegueix funcions de rehabilitació?*

—No, no, no... Una cosa és «normalitzar», entre cometes, la convivència i una altra és la reinserció. Miri, jo em conforme que el temps passat a la presó sigui un

temps no buit, on a l'intern se li puguin oferir coses per a fer. Es tracta de ser pràctics, d'actuar amb intel·ligència i passar d'una vigilància passiva, quan els presos es passegen pels patis mentre els funcionaris miren què fan, a una vigilància activa: a entretenir els interns amb activitats. Aquesta és la realitat. De tota manera també tenim tres-cents presos jugant al bàsquet, gràcies sobretot al gran esforç que ha fet

Martínez Cadarso: naturalitat a la Model.

la Federació, i un monitora de l'INEF, que s'ha tirat sis mesos sense cobrar. Ara ja cobra una mínima quantitat.

—*¿Quina influència té la pràctica de l'esport?*

—Doncs miri, si no com a reabilitació dels drogaaddictes, com a tècnica de manteniment és la millor tècnica. Mentre una persona practica l'esport amb un cert ritme, això ens

contra aquesta filosofia. Si de cas, podrien estar aïllades les presons per a preventius, i les de màxima seguretat —un concepte, per cert, sense cap base legal, però que ja és d'ús quotidià—, però no les de compliment de condemnes. I això en el ben entès que el període de presó preventiva hauria d'escurçar-se molt. Les coses clares, en l'era de la informàtica, l'administració treballa amb lligalls, com si estigués-

—Doncs sí senyor, també.

—*¿Incloent-hi el lleixiu...?*

—Miri, això del lleixiu és una cosa important, però no tant perquè els diaris ho hagin tret a portada. S'ha desorbitat. El lleixiu és evident que no solucionarà el problema, però... Sempre estem amb la mateixa història: ni la SIDA, ni els drogaaddictes, en la seva immensa majoria són un producte de la presó. La majoria dels casos de SIDA i de drogodependència detectats a la presó, ja existien fora, i es van portar aquí dins els anticossos de la SIDA. I la tuberculosi o l'hepatitis. Ara bé, també hi ha casos que sorgeixen de nou aquí dintre a la Model. I cal fer alguna cosa, adoptar mesures de prevenció.

Les xeringues, per exemple, de les quals es parla tant, un problema que seria diferent en una presó normal, amb un pres per cel·la. Aleshores, cada intern sí que podria tenir la seva xeringa. Però imagini's que aquí a la Model, amb set presos que arriben a haver-hi en una cel·la, li donem a cadascú una xeringa: en comptes de prevenir les infeccions, el que fariem és estendre-les més encara. Aquí, i en d'altres centres penitenciaris, que n'hi ha vuit o deu que estan tan malament o pitjor que la Model de Barcelona.

De la mateixa manera que mai podem oferir als presos el menjar calent, perquè quan arriba al pres número set-cents de la galeria, el menjar ja s'ha refredat. Són coses que no tenen remei, que ho porta la massificació.

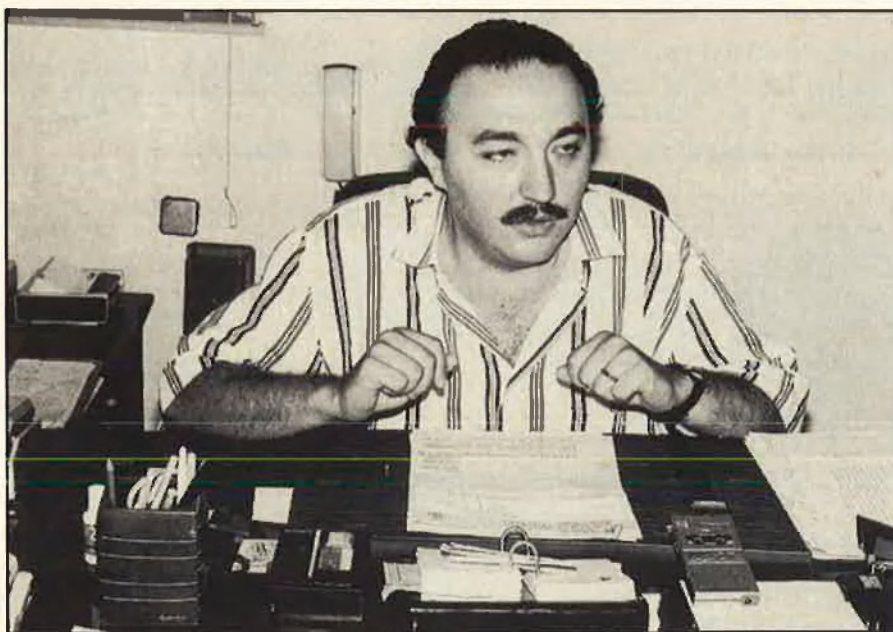
—*¿Quines són les seves prioritats?*

—En aquests moments, la prioritat que tinc és fer presons habitables, amb les mínimes condicions, jo no vull hotels de cinc estrelles, però l'intern no ha de tenir privació de la intimitat ni de la dignitat. Pensin què significa conviure amb cinc o sis persones totalment desconegudes, en la mateixa cel·la, amb els WC a dins, menjant amb l'olor que desprèn aquest WC, en dotze metres quadrats, amb la calor de l'estiu, amb la suor, amb el fum... La prioritat bàsica és recuperar la intimitat i la dignitat.

—*¿Com interpreta l'informe de la comissió de presons, que diu precisament que a la Model l'empresonat no disposa de cap grau d'intimitat ni de dignitat?*

—Estic disposat a subscriure les tres primeres pàgines de l'informe, però darrere han introduït una quantitat d'errors i d'inexactituds lamentables, que converteixen un informe que hauria pogut ser seriós en un treball d'escolars d'EGB, amb un aprovat justet.

Darrere de les veritats, diuen absur-

JOSEP LOSADA

«En realitat, una presó com aquesta serveix de magatzem».

assegura que no consumeix estupefaents.

—*¿Per a què serveixen, doncs, les presons?*

—Una presó com aquesta serveix de magatzem. De magatzem de persones que socialment destorben al carrer o que socialment al carrer són poc desitjables. Això és el que passa en la realitat. En la legalitat, les presons són establiments de reinserció o de rehabilitació social.

—*¿A vostè, que li suggereix que tota la gent demani que als delinqüents se'ls tanqui a les presons, però ningú vulgui tenir una presó a la vora de casa seva?*

—A mi em suggereix l'existència d'una esquizofrènia social importantíssima. A més, si construïm nous centres penitenciaris, diuen que són hotels de cinc estrelles. Si mantenim establiments com la Model, diuen que això no es pot tolerar. Quan ens disposem a aixecar una nova presó, ens contesten «presons aquí, no gràcies». Cal que la nostra societat s'aclareixi. La societat ha de ser menys hipòcrita, i ha de saber que té unes càrregues a què cal fer front.

Pel que fa a les presons allunyades de les ciutats, jo he de dir-li que estic

sim al segle XV. La informàtica, per a l'administració, és ciència-ficció, una cosa de la qual sabem que existeix, però ben poc més. I ja li dic, el temps en presó dels preventius, cal escurçar-lo. El dels condemnats, cal mantenir-lo, i aprofitar-lo per a la rehabilitació, per a la reinserció; ara bé, ¿quin sentit té això en una presó a quaranta quilòmetres d'una ciutat? ¿Sap vostè que ja hi ha centres d'aquest tipus amb els tallers parats perquè el transport fa que ningú vulgui donar-los feina? ¿O que quan surts d'Alcalá Meco has de caminar quatre quilòmetres fins a trobar un mitjà de transport que et porti a alguna ciutat? Les presons per als penats han de ser a les ciutats. Perquè els presos tinguin facilitats a l'hora de sortir a treballar, com els 80 d'aquí, la Model, que surten cada dia. Aquests establiments, a més, surten més barats. Si els interns gaudeixen de trenta-sis o quaranta-vuit dies de permís a l'any, no té cap sentit tantes portes, ni tants guardies civils ni tants sistemes d'alarma: si un pres vol fugir, ¡ja ho farà aprofitant un permís!

—*¿Aquestes postures tan radicals, les manté també pel que fa al problema de la droga?*

Quiles pot més

Gerents de l'imperi de l'esportiu, els germans Quiles i altres importants empresaris d'Elx porten endavant un projecte de macrourbanització i port esportiu privat en un lloc ecològicament ideal. Tant Elx com Alacant hauran de requalificar la zona per a permetre les edificacions. Els PGOU s'alteren, així, per a l'especulació.

Ismael L. Belda

ditats hipòcrites i demagògiques, per exemple, que a les presons no es dona feina, que als interns se'ls paga poc i que no tenen seguretat social. És cert, però ¿els advocats quan han encarregat les targetes de visita, els impresos i els sobres a empreses penitenciàries? Mai. Llavors, ¿què critiquen? Que critiquin aquells que s'esforcen per esmenar els errors, no els que amb la seva conducta col·laboren a mantenir els errors.

També diuen que les sancions que imposa l'administració penitenciària són arbitràries. Jo els he de dir que dels 1.600 expedients disciplinaris oberts a la Model, els signants no han intervingut ni una sola vegada assessorant ni defensant l'intern. Si hi ha tanta arbitrariedad és perquè ells hi col·laboren i no fan res per a evitar-la. A part, ignoren que també hi intervé el fiscal i el jutge de vigilància, que són òrgans de la justícia i als quals també deuen acusar d'arbitrariedad. Llavors vol dir que els autors de l'informe no es creuen l'estat de dret. En aquest cas, pleguem veles.

I encara hi ha una altra cosa que em cansa. En aquest país hi ha grups que s'autoatribueixen el poder de beneir, de lliurar certificats de denominació d'origen; grups que poden decidir el que és i el que no és democràtic. Ja hi ha els tribunals per a fer-ho, i ningú més. ¿Què vol dir Associació de Juristes Demòcrates? ¿Que els altres no ho són? Doncs que els facin fora, que en aquest país no tenen cabuda. ¿Potser ells són els únics que s'apoderen de l'etiqueta de democràtics i els altres som feixistes? Això ja es feia a la dictadura, ¿però ara? No hi ha res més fàcil per quedar com a demòcrata que dir que el del costat és un feixista o un torturador. Aquesta és una temptació fàcil, aconseguir una bona imatge pròpia a canvi de menysprear la dels altres. Però s'ha de demostrar. Estic fart d'aquests grups que jo anomeno «señoras del ropero de la caridad cristiana», que tenen pena dels pobres delinqüents, dels marginats, sense fer-hi res, només perquè està de moda. I segur que, si els demanessin més impostos, segur que dirien que no.

—Una darrera pregunta ja que el veiem molt enfeinat. ¿Vostè es jubilarà com a director de la Model?

—No. Els càrrecs públics cremen. Aquest té un període breu. A més, quan es vol mantenir un cert nivell d'independència, et va generant cada vegada més soledat i més aïllament, i jo no estic disposat a pagar certes quotes d'indecisió. □

Un edifici solitari, fantasmagòric, gran i ple de bigues queda encara en peu en una immensa planícia humida. A la teulada, unes lletres negres de traços enormes pinten: Salinera Catalana. Aquesta fortificació era, fa unes dècades, l'encarregada d'extraure la sal al Sud d'Alacant. Les llacunes, dos milions de metres quadrats esquitxats pels crits de les aus i el soroll de la mar, un indret ecològic de primera magnitud, esperen ser urbanitzades. És el Saladar.

El passat 26 d'abril José Luis Las-saletta, alcalde d'Alacant, i Manuel Rodríguez, alcalde d'Elx, es reunien en públic secret a l'hotel Almirante de la platja de Sant Joan. Els acompanyaven el regidor alacantí d'Urbanisme, Alfons Arenas, l'homòleg il·licità, Josep Fornés, tècnics de totes dues corporacions i J. M. Perea, regidor alacantí de Turisme i ex-director general del gremi. Amb ells hi havia el promotor de la reunió: un marmessor dels germans Quiles, els senyors de Kelme,

que aquell matí els feia saber els plans dels seus representats respecte al Saladar. El conclave acabà amb un acord unànime.

Un arquitecte d'Almeria ha dibuixat el que, segons un rotatiu local, serà una nova «Ampúria Brava». La idea és construir —«en aquests terrenys avui erms»— un port interior amb capacitat per a 2.000 atracadors, gràcies al qual els propietaris podran quasi atracar el iot al costat de la vivenda. Els saladars hauran de convertir-se en una urbanització que, escampada al llarg d'una immensa franja litoral, abraçaria «llocs selectes d'oci i esbarjo, una zona residencial dedicada a hotels, i una altra reservada a habitatges i bungalows». Un grapat de forats de golf, algunes tafulles de verd i un Palau de Congressos —la cultura sempre té cabuda—, s'afegirien al complex. A més d'unes casetes socials consistents en xalets de 1.000 m2 d'extensió, amb piscines naturals.

Per tal d'aconseguir que el Mediterrani arribe a aquest poble de luxe, tan

Urbanova, el poder dels diners.